

MONUMENTUL

Anul . . . 28 Cor.

Anul . . . 14

Anul . . . 2-40

Anul de Duminică

Anul . . . 5 Cor.

Anul României și

Anul . . . 10 Cor.

Anul de zi pentru Ro-

Anul și strălucitate pe

Anul 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 30.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mănușile publice și Lee de-
schisă costă fiecare vlr 20 ll.
Manuscripte nu se lu-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Wilhelm II în România.

La curtea din Sinaia — pe lângă toată mințirea lui »N. F. Presse« — precum se fac pregătiri pentru o nouă vizită strătească. Suveranul puternicei împărății germane, împăratul Wilhelm II va vizita în această familie regală română. Vizita nu se mărgine însă numai la acest caracter de similitudine familiară. Ea va privi și țara și poporul românesc, ceea ce se va învedera evident din cadrele exterioare în cari se petrece. Împăratul va merge să asiste la sărbătorile de toamnă ale oștirii române, cari vor desfășura în Moldova, teatrul glorios al luptelor lui Ștefan cel Mare.

Împăratul va avea prin urmare prilej să se bucure de *de visu* forțele și valoarea poporului românesc. Wilhelm II se știe este o persoană receptivă, impresionistă. Ne aducem aminte când acum vre-o zece ani fu în București și ținu acel faimos discurs din palatul regal din Buda, cu care îi amătușă pe unguri. Nu se poate spune că împăratul călătorește în mod calculat acele cuvinte, iar pentru a putea fi socotite drept o operă a diplomației, erau de un prea mare avânt politic. Nu, în cuvintele împăratului vibra o încredințare a sa adâncă și aceea notă de spontaneitate care-l caracterizează pe împărat. El ne dădea mai curând proba cea mai sigură despre importanța exagerată ce i se acordă dementului unguresc în acea luptă mare,

istorică și cu sorți de isbândă din ce în ce mai nehotărâți, dela răsăritul Europei.

Căci de aceasta este vorba. Cel mai mare interes ce politicește leagă cu deosebire Europa Centrală de noi, este rolul mare și istoric, ce-l îndeplinim prin așezarea noastră geografică care ni-a icuit între semințiile slave, ca un obstacol permanent pentru unirea lor și înstăpânirea asupra întreg orientului european. Acelaș interes o leagă însă și de Unguri, cari împreună cu noi sântem singurele popoare neslave și îndeplinim laolaltă această mare misiune istorică. În punctul acesta se întâlnesc interesele noastre comune cu Ungurii, dar ciudat, tot din acest punct pornesc și liniile de separare. Politica ungurescă a căutat totdeauna să exploateze acest interes al Europei, solicitând și obținându-i adesea sprijinul în urmărirea statului național unguresc care era trimbițat de o necesitate europeană, la umbra căruia chiar mica Românie și-ar vedea mai bine garantată existența. În lumina acestei sofisterii putem găsi și înțelesul cuvintelor contelui Tisza, care ne spunea în discursul său de împăciuire că pentru a servi interesele statului român, Români din Ungaria trebuie să se facă unguri.

Anexarea Bosniei-Herțegovinei a dat un impuls, poate chiar prematur, pentru pregătirea politicești, mișcărilor propagandei slave. Drept efect ele au provocat într-o măsură mai mare atenția și îngrijora-

rea puterilor interesate, grupate în cunoscuta Triplă-Alianță, în fruntea căroră stă, ca putere și însemnătate, puternicul imperiu german. Vizita împăratului Wilhelm, care se duce în Moldova să vadă desfășurarea forțelor României, are deci o deosebită însemnătate politică.

Ea are învederat aerul unei demonstrații împotriva nouilor mișcări slave din timpul din urmă. Dar împăratul va avea și ocazie a se convinge de fapt de rostul și însemnătatea nu numai a statului românesc independent, ci a elementului românesc în genere pentru politica Triplei-Alianțe. Suveranul va găsi în acest orient masa compactă de 12 milioane a unui neam, strâns unit prin comunitatea de sânge și unitatea de cultură, ale cărui forțe cumpănesc de sigur mai mult decât forțele exagerate ale ungurilor.

Se va convinge că românii împlinesc cu bravură acel rol, pe care li l'a încredințat istoria, dar că nici nevoie nu e și nici nu primesc ei să fie epitropișiți de unguri, cari vin cu o parte de forțe mult mai neînsemnată în această luptă decât românii. Împărțiți de soartă, în două state, sub două sceptre, cari însă merg spre aceiaș menire universală, ei își vor împlini cu credință și cu vitejie rolul lor greu, dar onorific, însă dânsii trebuie să se simtă asigurați în interesele lor naționale, pentru a avea la rândul lor și ei credință și încredere în sinceritatea Triplei-Alianțe.

Și aci, în actuala stare de lucruri, intervin acum motivele externe ale necesității impe-

Doctor de mare.

De Gabriele D'Annunzio.

Pe inserat *Trinita* porni din Dalmazia, încărcat cu grâu. Pluți liniștit în lungul fluviului, între bărcile din Ortona, ancorate în șlr, pe când maluri se aprindeau focuri, iar marinarii întorși în firm cântau. După ce a trecut blinșor gurile fluviului, a ieșit în mare.

Timpu era bun. Pe cerul acela de Octomvrie aproape de apă, luna stăea ca o lampă roșie, timpol munții și colinele păreau femei culcate; pe sus găște sălbatic, treceau fără strigăte și tăreau.

Cel șease oameni, împreună cu băiatul, la început manevră toți la fel, ca să prinză vântul. Pe urmă, când vecele colorate roșu și văpsite cu șerpi grosolane se umflară, cel șease se așeză jos și începură să fumeze liniștit.

Băiatul, călare pe un lemn la proră, începu să cânte un cântec din satul lui.

Zec Talamonte cel mare sculpând în apă și băgându-și iar pipa în gură.

— O să se schimbe vremea.

Toți se uitară spre larg, și nu ziseră nimic: erau marinari volnici și hârșiți cu greutatea mărilor. De multe ori navigaseră la insulele dalmate, la Zara, la Trieste, la Spalato, astfel că cunoșeau drumul. Câțiva dintre ei își aduceau aminte de drog de vinul de Dignano, care miroase a mandări, și de fructele insulelor.

Comandă corabia Ferrante la Selvi. Cei doi Talamonte, Ciru, Massacese și Gialluca for-

formau echipagiul; toți din Pescara. Pe băiat îl chema Nazareno.

Fiind lună plină, mai întârziară pe punte. Marea era presărată de bărci cari pesculau. Din când în când, câte o pereche de bărci trecea pe lângă corabie și marinarii schimbau vorbe între ei prietenește. Se părea că pescuitul mergea bine. După ce bărcile se depărtară iar marea rămase pustie, Ferrante și frații Talamonte se scoborâră sub covertă ca să se odihnească. Massacese și Gialluca, după ce isprăviră de fumat se coborâră și ei. Ciru rămase de gardă.

Înainte de a se coborî, Gialluca zise tovarășului său, arătându-i gâtul:

— Ian vezi ce am aici:

Massacese se uită și zise:

— O bubită; nu e nimic.

Era o pată mică roșie, ca o mușcătură de puere, și în mijloc un punct negru.

Gialluca adăugă:

— Mă doare.

În timpul nopței se schimbă vântul și marea începu să se miște. Corabia începu să joace pe unde, împinsă spre răsărit, pierzând drumul. Gialluca manevrând, se văeta de durere ori câte ori făcea vre-o mișcare mai bruscă cu capul.

Ferrante la Selvi îl întrebă:

— Ce îți este?

La lumina zorilor Gialluca îi arată unde îl durerea. Roșăța crescuse, iar în mijloc se făcuse o umflătură mititică.

Ferrante după ce s'a uitat, zise și el:

— O bubită, nu e nimic.

Gialluca luă o batistă și-și înfășură gâtul; apoi începu să fumeze.

Corabia sguduită de valuri și împinsă de vântul contrariu, fugea mereu spre răsărit. Urletul mării le acoperea glasurile. Din când în când, câte o undă se spârgea pe punte cu un șgomot surd.

Spre seară furtuna se potol și luna ieși din mare ca de foc. Dar încetând vântul corabia rămase aproape nemșcată, cu pânzele desumflate. Doar din când în când trecea câte o adiere, în trecut.

Gialluca se văta de durere. Ne mai fiind ocupați cu manevra, tovarășii începură să se îngrijască de durerea, lui fiecare spunea un alt leac. Ciru, care era cel mai în vârstă, îl sfătui să facă o cataplasma cu miere și cu făină. Dânsul avea o slabă idee de medicină, pentru că nevasta lui, în sat la ei, dădea leacuri și vindeca cu farmece și cu buruleni. Dar nu aveau nici miere, nici făină.

Atunci Ciru luă o ceapă și un pumn de griu: a pisat griul, a tăiat ceapa mărunt, și a făcut cataplasma. Când i-o puse la gât, Gialluca simți cum îi crește durerea. După un ceas o scoase și o aruncă în mare, cuprins de o neliniște și de năcaz. Ca să nu se mai gândească, se puse la cârmă și stătu acolo multă vreme. Începuse vântul și vecele palpitau vesele. În noaptea limpede o insulă care trebuie să fi fost Pelagosa, apărui în depărtare ca un nor pus pe apă.

A doua zi dimineața Ciru vru să vadă cum îi este. Umflătura se întinse, cuprinzând o

rioase a aplanării conflictului dintre noi și unguri, conflict care se agravează din zi în zi și care natural nu numai slăbește, dar compromite chiar prestigiul forțelor Triplei-Alianțe. Este neîndoios că nu din îndemn propriu, nici din dragoste față de români, a venit acțiunea de împăcare a ungarilor.

Reușind să împace elementul românesc, ei își pot păstra și pe mai departe rolul fără îndoială preponderant în orient ca cârmuitorii unui stat închiștat de douăzeci de milioane, continuând însă să fie și pe mai departe pricina acestui grav conflict, ei provoacă în mod fatal intervenția cercurilor interesate ca pacea să se facă. Dar situația s'a schimbat mult în cei din urmă zece ani, valoarea statului român independent și a elementului românesc iase tot mai reliefată și indispensabilă, iar necesitatea europenească a statului național maghiar devine din ce în ce mai puțin europenească și mai mult recunoscută de ceace în adevăr este: un vis istoric și o primejdie permanentă a păcii.

Și credem că nu greșim atribuind acestei schimbări ivirea așa de-odată a duhului senin al păcii în politica ungurească care și schimbă în mod brusc frontul. Firește nu simularea de împăcare, un fel de împăcare pe calapodul formulei: și varza întregă și capră sătulă, care în practică s'ar traduce cam așa: Români să nici nu obție nimic, ori foarte puțin și să se declare împăcați, — ar conveni mai bine politicii șoviniste ungurești, care firește nu renunță așa ușor la atâtea privilegii. Dar va trebui să renunțe, va fi silită prin forța împrejurărilor să renunțe pe de-antregul la domeniul de drepturi, care nu-i aparține și pe care-l uzurpă, dar pentru care nu mai iese în stare să ofere o contravaloare corespunzătoare. Această contravaloare ar fi acum pacea cu Români, dar aceasta nu se poate închipui decât pe bazele dreptății. Și credem, bizuindu-ne chiar pe un interes unguresc, că

dacă nu va merge altcum, se va face și așa. Vizita împăratului Wilhelm în România, dacă se va face, va promova fără îndoială și cauza păcii maghiară-române.

DI N. Fillpescu și discursul lui Tisza. Citim în »Seara« din București: »Declarațiunile bărbătești ale d-lui Nicolae Fillpescu, făcute unul redactor al »Tribunei« din Arad, pe chestia discursului grandoman al contelui Tisza, sânt me-
... a provoca o impresiune excelentă în toate cercurile noastre politice, fără nici o deosebire de partid.

Fruntașul conservator, care nu s'a temut nici odată de Pesta sau de Viena, s'a dovedit în prima linie un fruntaș național al țării. D-sa a vorbit verde românește, dezaproband categoric punctul de vedere șovinist al lui Tisza, care nu vrea să admită, că reprezentanții legali ai românilor de dincolo sânt deputații lor naționali și comitetul central al partidului lor.

În același timp, d. Fillpescu și-a luat, față de cauza națională, angajamentul nobil, de a pune în discuțiunea Camerei noastre declarațiunile lui Tisza, privitoare la România și la situația ungarilor dela noi, respingând cu energie insinuările și născocirile perfide ale trufașului conte maghiar.

Sântem convinși că ne facem ecoul tuturor bunilor Români, exprimând satisfacția pe care o avem, că iarăși se va vorbi în Corpurile noastre legiuitoare despre chestiunea Românilor de dincolo și despre raporturile noastre cu vecinii Unguri.

Sperăm tot odată, că la hotărîrea d-lui Fillpescu se vor mai asocia și alți deputați și senatori, din toate partidele noastre politice.

Astfel se va putea preciza, în deplină lumină, atitudinea Statului român față de evenimentele grave din Ardeal și Ungaria, cari turbură în cel mai înalt grad raporturile noastre de bună vecinătate cu monarhia austro-ungară, numai și numai din pricina provocațiunilor șovinismului unguresc.

O constatare prețioasă. În consiliul al orașului Vârșet, germanul Reinhold a adresat primarului Rezucha o instrucție mai intensivă a limbii. Primarul Rezucha a făcut următoarea rație:

»Doresc și eu ca limba germană să pună cu mai mult succes, dar nu puțin, fiindcă ministerul nu va modifica învățământ de dragul nostru. *Învățătorii să dovediască spor în instruirea limbii rești, de aceea se negligă limba germană, într'adevăr nu mai învață azi atât de mult ca în trecut, așa încât azi 50% dintre cei cari absolvă școala nu știu nici unguerește.*

Iată efectele instrucției »patriotice«.

»Diagnoza« d-lui Babeș. Simpaticul și moderat Dr. E. Babeș a strâns sub supt titlul »Diagnoza«, o serie de articole publicate în deosebite reviste. În numărul al revistei »Huszadik század«, cunoscutul Dr. Lászy Oszkár publică o scurtă recenzie acestui studiu, ajungînd la concluzia că diagnoza Babeș e falsă.

»E naivă credința d-lui Babeș că întâmpinăm o împiedecă și dintr'o parte și dintr'alta în deca păcii e oligarhia ungurească care are această fantomă pentru a înfrîna masele. Pacea cu naționalitățile nu se poate întâmpla ruinele feudalismului... Partidul moderat e Nici chiar contele Tisza nu vrea să știe de ce? Pentru că politicianilor activi nu le placea cu naționalitățile, ci voturile lor. Iar turali dl Babeș nu le poate da; le pot da transigenții, pentru că moderații — mărturie tuturor timpurilor — dispun numai de interese dar masele le conduc intrasingenții... E adevăr pe terenul politicii de naționalitate începe să puie un spirit mai european, mai tolerant. Sînt două: puterea și organizația mai mare a naționaliste și ivirea democrației ungurești. O tție e rezultatul muncii agitatorilor naționaliste și sigenții, cea de a doua rezultatul propagandă liștilor, sociologilor și francmazonilor unguri. zultatul progresului economic și cultural le conștient, ce l-au făcut masele naționaliste și și. Și acest progres devine tot mai puternic grăbit, tinzînd spre înfrînchirarea idealului țării. Așa numitele partide de împăcare nu deca pot acest curent...«

Aviz moderațiilor noștri!

mare parte din gât, se făcuse de un roșu mai închis, iar în vârf vînată.

— Draceeee! făcu dînsul nehotărît și cu un glas ce făcu pe bolnav să tresară. Chemă pe Ferrante, pe frații Talamonte și pe ceilalți.

Părerile fură deosebite. Ferrante zise că este o boală teribilă, din care pricină Gialluca, cu ochii deschși peste măsură, cu obrazii palizi asculta. Cum cerul era acoperit de aburi, marea întunecată, iar stolurile de gablani se repezeau spre țarm stringînd, un fel de teamă i-se lăsă în suflet.

La urmă, Talamonte cel mic zise hotărît.

— Este dalac.

Ceilalți aprobară:

— He! se prea poate!

Într'adevăr a doua zi pielea după umflătură se ridică, apoi se sparse, și toată partea aceea se făcu ca un culb de viespi din care eșia materie. Umflătura și materia creștea repede.

Gialluca, spălmîntat, începu să se roage sfîntului Rocco, cel ce vindecă rănile și-l fîgăduie trel oca, zece oca de lumînări. În genunchi în mijlocul punței, cu brațele spre cer, fîgăduia cu un gest solemn, pomenea pe tatăl, pe mama, pe nevasta, pe copiii lui, De jur împrejur marinarii își făceau semnul crucii, gravi, la fiecare fîgăduială a lui.

Ferrante La Selvi, care simți o isbitură puternică de vînt, strigă cu glas răgușit o comandă, în mijlocul sgomotului mării. Corabia se plecase pe o coastă. Massacese, frații Talamonte, Ciru începură manevra, Nazareno alunecă pe un catarg. Într'o clipă vecele fură strânse: rămăseră numai două mici, și corabia, legîndu-se într'o parte și în alta, începu să alerge nebunește pe creasta undelor.

— Sfînte Rocco! Sfînte Rocco! striga cu mare foc Gialluca, excitat de tumultul din jurul său, stînd în genunchi și cu mâinile pe jos, ca să nu cadă de mișcările corabiei.

Din cînd în cînd, câte un val mai mare se spîrgea la proră: apa sărată acoperea puntea dintr'un cap într'altul.

— Du-te jos! strigă Ferrante.

Gialluca coborî scara. În tot corpul simțea o căldură de friguri, iar frica de boală îi da dureri de stomac. Jos, în lumina cea slabă, toate lucrurile luau formă ciudată. Se auzeau loviturile valurilor de pereții vasului și toată corabia scîrția.

După o jumătate de ceas, Gialluca eși pe punte, palid ca și cum ar fi eșit din mormînt. Voia mai bine să stea la aer, în bătaia valurilor, să vază oamenii, să răsuflă.

Ferrante speriat de cît era de palid, îl întrebă:

— Ce-ți este?

Din locurile lor ceilalți marinari începu vorbească de leacuri, cu glas tare, aproape gînd, ca să se auză prin larma furtunii. Călzeau la vorbă. Fiecare avea câte un leac cutau cu hotărîrea doctorilor. În cearta se seră de pericol. Massacese acum doi ani pe un doctor adevărat cum a operat pe un vanni Margadonna la un picior, de o boală aceasta. Doctorul a tăiat cu cuțitul, pe un bețe muiate într'o doftorie ce fumegea a că cu un fel de lingură a răcîit carnea arde rea drojdii de cafea. Și Margadonna s'a văd Massacese repeta aproape exaltat, ca un tor feroce:

— Trebuie tăiat! Trebuie tăiat!

Și cu mâna spre Gialluca, făcu semnul ietură.

Ciru fu de părerea lui Massacese. Frații monte ziseră și ei ca dînsii. Ferrante la da din cap.

Atunci Ciru vorbi cu Gialluca, aceluși primi.

Ciru, cu o mișcare brutală ce nu o pot frînge, strigă:

— Crăpi!

Gialluca se făcu și mai palid și se uită varășul lui cu doi ochi mari, plini de spa-

Pentru cumpărare
de
pălării pentru copii și domni

cel mai bun magazin e a lui

SUC. EMMER FERENC
Weismayr Ferenc
Timișoara, centru, strada Hun

Mitropolitul Mețianu desavuat.

Am vestit zilele trecute că atât distinsul mareșal al vieții noastre, d. Dr. Ioan Mihu, cât și I. P. S. S. mitropolitul Ioan Mețianu, prezintă guvernului câte-un memoriu, prinzând soluțiuni principiare cu privire la doleanțele românilor din Ungaria. Declarațiile ce-a făcut d. Dr. Ioan Mihu, după audiența d-sale la contele Khuen, ne-au dăruit pe deplin asupra tendinței memoriului prezentat, nu ne-am ales însă cu o impresie tot atât de favorabilă pe urma declarațiilor făcute de mitropolitul Mețianu pe prima ziare din vienez «Neue Freie Presse». Declarațiile acestea au provocat o viuă indignație în cercurile românești și au deșteptat o neîncredere generală ce privește memoriul prezentat de I. P. S. Sa.

Știam dinainte că d. Dr. Ion Mihu va desaproba rușinosul gest de sfidare al mitropolitului la adresa comitetului nostru național — și, spre marea noastră mulțumire, văd că d-sa vine azi să confirme bunele noastre prevederi, trimițându-ne următoarea telegramă:

Rog a nu fi identificat cu afirmativul memoriu al mitropolitului Mețianu și nici cu declarațiile I. P. S. Sale din «Neue F. Presse» de azi. Dr. I. Mihu.

Declarația asta va face o bună impresie în toate cercurile românești.

Maghiarizarea numelor de localități în comitatul Aradului.

După o așteptare de doi ani conducerea comitatului nostru a avut ieri mulțumirea haină de a și vedea încuviințat din partea ministrului de interne monstruosul său proiect de maghiarizare a numelor de localități din acest ținut istoric românesc. 160 de sate, în parte covârșitoare românești, au fost răsbotezate cu nume pretinse ungurești, cari înse alcătuiesc o nomenclatură hibridă, o colecție de stilcitură pocite și de-o bizară ciudățenie, neînțelegătoare de nici o limbă europeană.

»La cele mai multe din aceste pocituri de cuvinte urâte — scriam încă acum doi ani, când se elaborase întâiaoară proiectul — nu se invederează nici o regulă, nici un sistem care să se fi urmat la formarea lor, afară de dorința nebună de a schimba, de a dărâma cu orice preț tot ceea ce poate aminti caracterul istoric și românesc al acestor localități.»

»Căci dacă din *Bârza*, care până acuma ungurește se scria *Berza*, s'a făcut *Borza*, — care este rațiunea de-a fi a acestui nou nume? Ungurește el nu înseamnă nimica (pe cât se întinde știința noastră de ungurește) și sântem siguri că dacă mai înainte ar fi fost *Borza*, azi s'ar fi făcut *Berza*, numai și numai pentruca vechia formă să facă loc unei forme noi.»

»Tot așa din *Gurba—Garba*, din *Sikula* (rom. Șicula) — *Sikola*, din *Ujpanát* (rom. Pănad) *Ujpanád*, din *Mikalaka* (Micălaca) — *Mikelaka* etc.»

»Sau ce înțeles are, când pentru cele două comune numite *Roșia* (una în cercul Șebiișului și alta în cercul Hălmașului), se dă pentru una numele *Borosrózsa* și pentru alta *Marosrózsa*? *Borosrózsa* înseamnă românește *trandafir cu vin*, deci un *non sens*, care putea fi format și invers *Rozsásbor*, vin trandafiriu.»

»De multe ori comisia însărcinată cu acest nou »botez« a judecat ca jidanul Ițig, care vrea să și maghiarizeze numele, dar caută totuși un nume cu aceeași inițială pentru a nu fi nevoit să și schimbe monogramele din rufe. Așa din *Obârșia* s'a făcut *Óbarsó*, va să zică *piper vechiu* (de ce nu mai bine *Ujaprika* ?), din *Trojaz* s'a făcut *Tarjás* (intraductibil) și alte formații estetice ca *Borosztok* (din *Brusturi* !) și *Revekes* (Revetiș). Cum vedeți, aici nu e atâta vorba de un »botez« cu apă sfințită, ci poate de un botez cu cuțitul după rit jidovesc...»

Cu aceeași lipsă de orice noimă și cu aceeași stupidă intenție de-a poci caracterul românesc al satelor noastre au fost alese și celelalte denumiri. Cu deosebită predilecție au fost schinguite denumirile satelor românești de pe întreaga întindere a Crișanei și a văii Murășului din acest comitat. În puține ținuturi ale noastre s'au păstrat din vremuri străvechi nume de localități mai neaoșe, atât ca rădăcină a cuvântului cât și ca terminațiune, ca în aceste locuri. Unele, după forma lor, tradează o obârșie mai veche chiar decât cea romană, *Bârza*, *Aciuva*, pare a avea dezinența — *ava* și — *uva* a vechilor numiri dace. La cele mai multe întâlnim însă terminațiuni curate românești ca — *ești*, — *eni*, — *uri*, — *ani* sau — *oasa* și — *easa* etc., ca *Buteni*, *Bontești*, *Moneasa*, *Brusturi*, *Poenari*, *Timișești*, încât îți pare pe o clipă că te afli în cutare județ al Moldovei sau Munteniei.

De acum, deși nu în circulația viuă a graiului popular, frumoasele numiri sânt înlocuite cu cuvinte neînțelese și de un sunet supărător, cari însă tocmai prin firea lor pocită respingătoare vor fi repudiate de armonia limbii noastre și nu se vor putea încetățeni niciodată în limba poporului nostru.

Armonioasele numiri românești vor dăinui și mai departe, în unda limpede a graiului românesc și nu vor putea fi înlocuite

Noaptea se lăsa. În umbră marea părea că urlă mai tare. Valurile străluceau, când treceau prin lumina felinarului dela proră. Pământul era departe. Marinarii se ținea de o frinchie ca să nu cadă. Ferrante ținea cârma, și din când în când, prin sgomotul furtunei, striga:

— Du-te jos Gialluca.

Dar Gialluca, stăpânit de o teamă ciudată de a nu sta singur, nu vrea să se ducă, cu toate că marea îi făcea rău. Se ținea și dânsul de frinchie și strângea din dinți de durere. Când venea câte un val, marinarii plecau capul și toți deodată scoteau un strigăt, ca acela ce scot când fac vre o muncă grea.

Luna leși dintr'un nor, micșorând teama. Însă marea rămase furioasă toată noaptea.

A doua zi dimineața, Gialluca zise tovarășilor:

— Tăiați.

Mai întâi, tovarășii discutară grav, ținură un fel de consult hotărâtor; pe urmă se uitară la umbră, care era cât un pumn. Toate găurelele cari la început o făcea să samene cu un cuib de viespi acum se făcuseră una.

Zise Massacese:

— Curaj!

Dânsul trebuia să fie doctorul. Pe unghie încercă gura cuțitelor tuturor, în sfârșit alese cuțitul lui Talamonte cel mare, care fusese ascuțit de curând. Zise iar:

— Curaj!

Toți parcă erau coprinși de un fior de nerăbdare.

Boțnavul acum părea prost. Cu gura pe jumătate deschisă, cu mâinile lăsate în jos, ca un idiot, se uita la cuțit și nu zicea nimic.

Ciru îl puse să șeară, îi scoase balista dela gât, făcând din buze un sunet de scârbă. O clipă toți se plecără tăcuți, uitându-se la rană. Massa cese zise:

— Așa și așa — arătând cu vârful cuțitului cum trebuie tăiat.

Atunci, Gialluca începu să plângă. Tot corpul îi era sgduid de sughițuri.

— Curaj! Curaj! — îl îmbărbătau marinarii, apucându-l de brațe.

Massacese începu lucrul. Când a simțit cuțitul Gialluca a dat un urlet, pe urmă strângând din dinți, gemea infundat.

Massacese tăia încet dar sigur, cu limba scoasă, după cum îi era obiceiul. Din pricina mișcării corabiei, tăietura nu mergea bine, cuțitul intra când mai mult când mai puțin. O mișcare a mării făcu să intre limba cuțitului în carnea sănătoasă. Gialluca dădu un alt urlet, sbătându-se plin de sânge ca un animal în mâinile măcelarilor, ne mai vrând să se lase.

— Nu, nu, nu!

— Vino 'n coș, vino 'n coș! Il strigă Massacese, vrând să isprăvească lucrul început, de teamă că tăietura lăsată așa la jumătate să nu-i facă mai rău.

Marea furioasă, se sbătea mereu. Nori înalți ca trombe se ridicau în zare și cuprindeau cerul fără nici o pasăre. Acum, în mijlocul sgomotului aceluși, sub lumina aceia, o înfrigurare ciudată cuprinsese pe toți. Fără voce, luptându-se cu rănitul ca să-l ție, se năcăjau.

— Vino 'n coș!

Massacese făcu alte patru sau cinci tăieturi, repede, la întâmplare. Din tăieturi leșă sânge

amestecat cu o materie albicioasă. Toți se murdăriseră, afară de Nazareno care sta de pază tremurând, înspăimântat de grozăvie.

Ferrante La Selvi văzând că corabia este în pericol, dădu o comandă răcnind:

Frații Talamonte, Massacese, Ciru, manevră. Corabia începu iar să fugă, legănându-se. În depărtări se zărea Lissa. Dintre nuori lungi raze de soare băteau pe ape.

Ferrante rămase la cârmă. Cellalți marinari se întoarseră la Gialluca. Trebuia să curețe tăietura, să arză, să puie scamă.

Rănitul acum sta moleșit, de părea că nu pricepe nimic. Se uita la tovarășii lui cu doi ochi stinși, turburi ca ochii animalelor ce stau să moară. Din când în când, și aproape vorbind cu el însuși, repeta:

— Sânt mort! Sânt mort.

Ciru cu niște călți se căznea să curețe rana, dar avea mâna greoaie și-l făcea să sufere. Massacese, vrând să facă până la urmă ca doctorul lui Margadonna ascuțea niște bețe de plop. Frații Talamonte pregăteau catranul, de oarece catranul fusese ales ca să arză rana. Însă pe puntea care se umplea de apă în orice clipă, era greu să aprindă focul. Atunci frații Talamonte se scoborâră jos.

Massacese strigă lui Ciru.

— Spală-l cu apă de mare.

Ciru făcu ceea ce i se zise. Gialluca se lăsa la orice, vătându-se mereu și clătănind dinții. Gâtul i se făcuse peste măsură de gros, roșu peste tot și în unele locuri vânăt. Imprejurul tăieturilor începuse să se facă niște pete negricoase, iar setea îi chinuia.

nici odată prin numirile schiloade și inasimilabile, pe cari ni le poruncește stăpânirea.

În ordinațiunea sa ministrul spune că la stabilirea nouilor denumiri a ținut seamă de dorința comunelor interesate, de principiul autenticității istorice și de referințele geografice și topografice din comitatul Aradului, mai presus de toate însă a ținut »să evite după puțință orice sunet străin« în noua alcătuire a denumirilor.

În realitate, contele Héderváry, ultragiază tocmai sentimentul obștesc al populației din comitat, nesocotește caracterul istoric românesc al acestui ținut și n'are, sau nu vrea să aibă, nici habar de »referințele topografice și geografice« ale acestor părți de locuri.

Prin ordinațiunea sa va reuși să producă o mare zăpăceală în comitat, care va înrîuri foarte păgubitor interesele locuitorilor și va mai reuși să potențeze și mai mult ura lor împotriva celor ce vor să le răpească, prin atentate atât de mârșave una din comorile graiului strămoșesc.

Nădejdea noastră e în vigoarea sufletului românesc, care va păstra frumoasele numiri din trecut și în viitor, cum le-a păstrat și în trecut veacuri de-arândul, până la venirea acelei mari clipe istorice, care ni-e hărăzită pentru reșezarea limbii noastre în drepturile ei firești și eterne în aceste părți de locuri.

Italia și Românii din Ungaria.

— Scrisoare din Roma. —

În ultimul număr (Iulie) al marelui reviste italiene *Rassegna Contemporanea*, s'a publicat un articol documentat, asupra conflictului greco-român și asupra relațiilor dintre Italia și români.

Autorul său *Vico Montegazza*, o autoritate în chestiile externe și un foarte apreciat scriitor atât în Italia cât și în străinătate, se ocupă pe larg de acest conflict, dela începutul său și până

acum, când cu ocazia vandalismului dela Pireu, statul român a fost din nou naufragiat, prin acțiunea necalificabilă a bandelor de derbedei asupra vaporului român *Impăratul Traian*.

Cu această ocazie, *Vico Montegazza* atinge în treacăt și chestia românilor de sub coroana sfântului Ștefan, și cu toate că nu se întinde mult asupra atât de cunoscutelor asupra, totuși pune într-o lumină vie și foarte adevărată starea de lucruri în care se găsește actualmente națiunea română din Ungaria, lumină care a făcut să vază clar pe foarte mulți oameni politici din Italia, cari credeau că în Ungaria lucrurile merg cu totul altfel.

Articolul acesta publicat, în una din cele mai de frunte reviste italiene, începe cu descrierea conflictului greco-român din 1904; analizează cauzele cari au provocat în 1905 ruperea relațiilor diplomatice dintre aceste două state, și critică politica externă italiană, care a făcut pe regele *Victor Emanuel al III-lea* să facă o vizită regelui *George la Atena*, zicând că »aceste vizite au fost o foarte mare greșală datorită nejudicatului filioelenism ce domnea pe atunci la ministerul de externe italian, de oarece se putea crede, că Italia tindea spre Grecia, încurajându-o în ținuta sa agresivă«.

Însă, urmează *Montegazza*, de atunci încoace lucrurile s'au schimbat, și la ministerul de externe s'au dat seama de greșălele ce au făcut.

Se întreabă pe urmă, cum de nu vād în Italia, că relațiile cu România au o mare importanță, și cum de nu se caută să se strângă aceste relații.

Textual, *Montegazza* urmează:

«Politica românească este filoaustriacă. Însă sentimentul național nu poate să urmeze politica guvernului când milioane de români gem supt apăsarea — și iese o apăsare foarte dură — unela din cele două națiuni ale imperiului dualist? Cu această ocazie vreau să spun iarăși, că îmi pare un lucru foarte curios că, în Italia se mai crede astăzi că atunci când se vorbește de Ungaria să se închipule acea Ungarie dela 1848 care lupta contra apăsării austriace și că nimeni nu-și aduce aminte că, acum, acei Unguri apasă cu milioane mult mai grele pe românii supuși coroanei sfântului Ștefan.

»În alegerile din urmă, violențele și corupțiile exercitate pe o scală foarte întinsă și cu mijloace nemai auzite, au avut rezultatul dorit la Pesta, anume nu au lăsat să reușească decât cinci deputați români... cari trebuie să reprezinte pe cele trei milioane și jumătate de Români«.

— Roagă-te sfântului Rocco, — îi zise *Massacese*, care după ce isprăvisse de ascuțit bețele, aștepta catranul.

Împinsă de vânt, corabia o luase acum în sus, pierzând insula din ochi; însă cu toate că valurile erau tot mari, furtuna era pe isprăvite. Soarele lera în mijlocul cerului, între nori de culoarea ruginei.

Frații *Talamonte* veniră pe punte cu o strachină plină cu catran ferbinte.

Gialluca ingenunchie, ca să se roage sfântului. Celalți își făcură cruce.

— O sfinte *Rocco* s'apă-mă! Și îți făgădulesc o candelă de argint și ulei pentru un an și zece oca de lumânări. O sfinte *Rocco*, scapă-mă tu... am nevestă și copii... fie-ți milă! Fie-ți milă, sfinte *Rocco*...

Gialluca se ruga cu mâinile împreunate, și cu un glas ce nu mai semăna al său. După aceea șezu iar jos și zise lui *Massacese*:

— Haide!

Massacese răsuci pe bețe puținii călți și muindu-le în catranul fierbinte le trecea peste rană și ca să arză și mai bine a turnat peste tăietură catran. *Gialluca* nu a scos nici un gemăt. Celalți marinari se înfiorară.

Zise Ferrante La Selvi, dând din cap dela locul său:

— L'ați omorât:

Celalți îl luară pe sus și îl duseră jos, culcându-l pe pat. *Nazareno* rămase de pază lângă bolnav; de acolo, dânsul auzea glasul din gât al lui *Ferrante* comandând manevra și pașii grăbiți ai marinarii. *Trinita* vela scârșind. Deodată *Nazareno* văzu o spărtură prin care intra apa; chemă! *Marinari* se scoborâră grămadă, toți strigau, dregând spărtura, s'ar fi zis un naufragiu.

Gialluca cu toate că era slăbit de puteri se ridică pe pat crezând că corabia se scufunda, și agățându-se de brațul unuia din frații *Talamonte*, plângea ca o femeie:

— Nu mă lăsați! Nu mă lăsați!

Îl liniștiră și-l culcară iar. Acum lui *Gialluca* i-se făcuse frică; biblia vorbe neînțelese, plângea, și cerea să moară. Se simțea sugrumat, de oare-ce umflătura se mărea mereu, îi cuprinsese tot gâtul, ceafa și chiar o parte din trunchi. Din când în când căsca gura, sorbind aierul.

— Duceți-mă sus!... Aici nu pot răsufia!... Aici mor!...

Mantegazza reluând iar firul ideilor dela putul articolului, arată importanța ce România poziția ei geografică o are pentru Italia și plânge că în 1905 Italia nu a luat parte la poziția din București.

Scriind apoi despre viitoarea expoziție ce va face anul viitor la Roma, relevă cele spus corespondentului *Universului* dl. E. și speră ca România va participa la această frumoasă expoziție, nu numai ca stat, ca regină Europa, dar ca națiune soră a Italiei.

Pe urmă face elogiul serviciului maritim român, spunând că bandiera română fălăle pe Mediterana și sfârșește articolul cu speranța că relațiile dintre aceste două națiuni surori se strângă tot mai mult în viitor, spre binele amândouora.

I. Th. Albu

Internatul de fete din Arad.

— Glasul unei românce. —

Faptul că nu peste mult școala noastră de fete din Arad își va avea edificiul propriu și va fi provăzută și instalată cu toate condițiile buincioase unei școli cu caracter de publică cred că nu va lăsa rece pe nici un român.

Munca titanică și zelul mult de admirat cu depus damele române, pentru a se întrupa în ce părea a fi un vis realizabil abea peste câțiva ani, nu peste mult își va aduce roadele, binecătore pentru românimea din țara ungurească. Este însă datorința publicului mare românesc să sprijinească acest far (față de care în ultimii ani s'a observat un fel de aversiune nescuzabilă unde fetițele românce, ca din un izvor de viață, se vor adăpa la fântâna culturii noastre civile românești. Dacă fiecare părinte va judeca adânc și obiectiv, ce diferență izbitoare este între fetele crescute în spirit și cultură națională românească, și între cele crescute în școli străine, atunci cu siguranță putem spera că începând anul următor internatul nostru de fete din Arad va fi Ierusalimul românesc, la care vor alerga nu numai din Arad și jur mamele cu fetițele lor și din provinciile cele mai depărtate.

Știm cu toții că cele mai multe dintre fetele noastre crescute în școli străine, vorbesc o limbă pocită, fără nici o dulceață și fără nici un fir

Ferrante chemă pe marinari pe punte. Corabia se pleca la dreapta și la stânga căutând să găsească rela drumul. Manevra era grea. *Ferrante* sălta cu băgare de seamă la vânt și da comanda în buincioasă, stând la cârmă. Cu cât se apropia seara, cu atât valurile se potoleau.

După un timp, *Nazareno* veni pe punte, zăpăcit, strigând:

— Moare *Gialluca*! Moare *Gialluca*!

Marinari aleargă și îl găsră mort pe pat, cu corpul ghemuit, cu ochii deschiși, cu fața umflată, ca un om strâns de gât.

Zise Talamonte cel mare:

— Ce-i de făcut?

Celalți tăcură zăpăciți în fața cadavrului. Se urcară pe punte în tăcere. *Talamonte* zice mereu:

— Ce-i de făcut?

Ziua se retrăgea încet din ape. În aier venia liniștea; din nou veele se desumflară și corabia rămase iar pe loc. Se zărea insula *Salta*.

Strânși la proră, *marinari* vorbeau de această întâmplare. Sufletele tuturor erau coprinse de o vie neliniște. *Massacese* era palid și gânditor. Târziu zise:

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti**

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocnelii separate, în oricare parte a Ardealului.

În provincia la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firma!

mește Rioșanu și în diferite rânduri a făcut cunoștință cu oamenii forței publice. De data aceasta n'a fost nevoie ca poliția să-l facă să tacă. Publicul l-a pus le locul lui. O damă i-a administrat o pereche de palme și în hufdulele asistenților »artistul« vagabond a trebuit să părăsească grădina.

Leția aceasta va servi și altora, cărora le-ar mai veni gust să facă glume proaste.

Corespondent.

Pentru inundații din Solnoc-Dobâca.

Apelul nostru către inimile românești de a veni într'ajutorul sărmanilor Români din Solnoc-Dobâca a găsit același răsunet cași apelul nostru pentru inundații din Caraș-Severin.

Azi au sosit la administrația noastră două contribuiri însemnate, una dela Institutul de credit și economii »Victoria« din Arad, al cărui nume se poate citi în toate listele noastre de subscripție publică și a doua dela dl Vasile Stroescu, acest adevărat părinte al celor năcăjiți și amărâți.

Apelul »Tribunei« pentru Solnoc Dobâca.

La administrația noastră au intrat azi dela	
Vasile Stroescu	C. 1000.—
»Victoria«, Arad	» 200.—
I. Balatescu, Lugoj	» 3.50
Total	C. 1203.50
Suma de până aci	« 113.80
Total	C. 1317.30

Suma aceasta e administrată gratuit de Institutul de credit »Victoria« în Arad.

Pentru Banat.

Administrația noastră a primit dela	
S. Herbay, loc. col. Foca	C 25.—
Suma de până aci	» 5419.78
Total	C. 5444.78

Apelul »Tibleșenei«.

Institutul de credit »Tibleșana« din Reteag (com. Solnoc-Dobâca) a deschis și ea o colecție pentru inundații din Solnoc-Dobâca. Pe această listă au contribuit:

»Tibleșana« 300 cor.

Dr. Ioan Boca, Dr. Octavian Pavela, Dr. Augustu Bodea, Dr. Vasile Moldovan câte 10 cor. Valentin Boca, Ioan Șonea câte 5 cor. Salustiu Cotut, Ștefan Bușița, Ioan Leményi, Teodor Kerebel, Nával Iózsef câte 2 cor. Gheorghe Frâncu 2 cor. și 10 fileri. Ioan Mureșan, Simeon Popan, N. Dascăl, Petre Anca, Alexandru Anca, Vasile Bezerița, Gregoriu Boca, Augustin Rednic, Octaviu Moldovan, Vád. Pop Reteganul, N. David, Gheorghe Vidican, Ioan Dascăl, Alex. Mureșan, Mak sai Andor câte 1 cor. Ioan Spătărian 1 cor. 20 fil. Leonidas Șonea, 80 fil. Bened. Rus, 50 fil. Ioan Moiş, 20 fil. N. N. 20 fil.

Total 380.—

Suma să păstrează la Institutul »Tibleșana« unde să pot trimite și alte contribuiri.

Din străinătate.

Conflictul Spaniei cu Vaticanul. Din Madrid se telegrafiază că zi de zi guvernul primește tot mai multe semne de simpatie și încurajare. Nu numai din Spania, ci chiar din Australia și India sosesc telegrame în cari guvernul e felicitat pentru atitudinea sa energetică.

Mișcarea aceasta de simpatie s'a manifestat în mod grandios mai ales în provincia Andalusia, unde 138 de corporații de meseriași și agricultori, cu mai bine de 180.000 de membri, au asigurat guvernul, printr'o adresă, de sprijinul lor necondiționat.

Pentru a preveni eventualele turburări, guvernul a dispus să plece miliție în toate punctele unde se pot prevedea manifestații.

Proclamarea independenței Egiptului. Din Bruxelles se telegrafiază că partidul național din Egipt plănuiește convocarea unui mare congres pe ziua de 2 Septembrie. Scopul acestui congres ar fi proclamarea independenței Egiptului de sub protectoratul Turciei.

Guvernul Englez va încerca să intervie pe lângă guvernul belgian pentru a interzice ținerea congresului. Se crede însă intervenția va rămânea fără rezultat.

Bande bulgărești în Macedonia. Macedonia începe din nou să fie cutreerată de bande grecești și bulgare. Acestea sânt deocamdată mai numeroase, dar nici cele grecești nu par a fi mult inferioare judecând după numărul de puști, — 6000 capturate de turci la frontiera turco-grecă, în ziua de 15 Iulie st. v. cu munițiile lor.

Ce privește formarea de bande bulgărești, e un fapt real, cu toată desmințirile oficiale ale guvernului din Sofia. Scopul acestor bande este de a teroriza pe coloniștii turci, aduși de guvernul otoman în Macedonia. În sferile comitetului tinerilor Turci din Salonic, se urmărește cu mare vigilență activitatea acestor bande, precum și atitudinea clerului bulgar. Nu cu mai puțină băgare de seamă se urmăresc uneltirile bulgărești și la Constantinopol, unde guvernul are probe că mitropolitul bulgar a excitat populația să refuze remiterea armelor, pentru care lucru prelatul bulgar a fost citat înaintea tribunalului de război.

De asemenea au fost citați înaintea unui tribunal de război și vicarul sârb, împreună cu directorul școlii din Preșovo, pentru acelaș delict.

Ministrul plenipotențiar turc din Sofia, Assim Bey, a primit ordin din partea guvernului său, să facă observațiuni guvernului bulgăresc. Acesta susține că nu știe nimic despre bande, iar presa bulgară însă, insistă asupra »legitimelor« nemulțumiri ale Bulgarilor din Macedonia.

Mai ales îngrijitoare e situația în județul Istip, cunoscut în tot Orientul pentru excelența opium ce l produce. Locuitorii de aici (toți bulgari) au primit ordin ca să predea armele autorităților turcești. Poporul refuză însă să se conformeze acestui ordin, și ascultă orbește de un vestit șef de bande, un oarecare Theodor Alexandrow, care amenință cu moarte pe acela care se va desface de arma sa. Autoritățile turcești urmăresc pe acest șef de bandă și au pus și un premiu de 200 de lire turcești pe capul lui, în speranță că se va găsi cineva care să-l aducă viu sau mort. Dar până acum nu s'a găsit nici unul să-l omoare sau să-l prinză.

E un fapt constatat chiar de autoritățile turcești din Istip, că poporul se retrage în munți, spre a scăpa cu armele nepredate. Cel rămas pe la vetrele lor, amenință cu revoluția. De-

oarece ei sânt capabili să se revolte, și spre se evita o întindere a turburărilor, guvernul a trimis 4000 soldați (infanterie) din Üsküb Istip cari unindu-se cu trupele staționate la prulu, să ia măsuri energice și rezezi pentru grumarea revoltei. Din nenorocire sânt tem că dacă turcii vor procede cu violență atunci nu se întinză răscoala în tot vilaietul Kossovei cea ce ar necesita mobilizare de noi trupe.

Guvernul turc regretă că atitudinea bulgarilor pregătește tocmai în împrejurările de față, o situație plină de încurcături, dar aceasta nu va împiedica să înfrângă rebeliunea, fără de zimi inutile.

Cronică pedagogică.

Părerii cu privire la planul de învățământ oficial.

X.

Deocamdată însă e nevoie iminentă de stabilirea unei istorii generale a bisericii ardelenice, (și sub această denumire înțeleg întreg teritoriul locuit de români) care să țină seama de toate rezultatele istoriografiei românești moderne. O astfel de istorie va înfățișa în adevăr exact dezvoltarea neamului nostru, pe care trebuie s'o percurgă și elevii, cultivându-le sentimentul iubirii de neam și dragostea de jertfă pentru el.

O condiție esențială, ca această istorie să devină de fapt ceea ce trebuie să fie, e că ea să fie scrisă de un maestru, care are talentul de a evoca trecutul în culori vii și puternice, robind prin farmecul limbii cu care zugrăvește, sufletele caste ale tinerilor elevi.

Cel care a dat splendida monografie a lui Șaguna și acea populară despre întărirea neamului românesc, învățatul istoric tânăr Lupăș e singurul competent să scrie această istorie. Și după informațiile sigure cari le avem o va și da încurajând, aducând, prin ea, cea mai prețioasă contribuție la întemeierea unui învățământ istoric serios și educativ în școala primară.

Îndată ce există o astfel de istorie excelentă, nu mai e nevoie, ba ești chiar scutit de a mai comite gafe atât de ciudate, cum se întâmplă să le facă planul de învățământ în fixarea materiei istorice. Așa cum se înfățișează această materie, cu multele nepotriviri, enormele lipsuri și cu desăvârșita desconsiderare a continuității evenimentelor așa după cum s'au succedat, își face impresia că e foarte puțin conștientă de importanța învățământului istoric și dovedește o și mai slabă cunoaștere a istoriei noastre bisericești.

Din istoria bisericească generală, se iveau evenimentele până la schisma mare, adică până la 1054.

Ereziile trebuiesc omise, ca unele cari aparțin simbolicei, deci chestii din domeniul metafizic, absolut nepricute de elevii școlii primare. Sinoadele numai încât sânt necesare pentru a explica organizația bisericească și sfera lor de drept, fără a intra în detalii. Sfinții părinți ca moarele ale vieții creștine și ca autorii liturghilor cari se folosesc și azi în biserică noastră. Istoricul luptelor pentru icoane nu-l nevoie să-l știe elevii. Ajunge să li-se spună care e învățătura bisericii noastre, cu privire la însemnătatea lor.

După titlul »desbinarea bisericii în răsăriteană și apuseană«, planul zice îndată: »Mitropolia«. Observi îndată, că aici începe materia istoriei bisericii ardelenice. Felul cum se expune, își dă iluzia arbitrarului și nepricuteții regretabile. Planul dela 1903, dă cu mult mai exact și mai complet materialul istoric. Măcar și numai înșirarea aceasta simplă, îi asigură o superioritate. Ceea ce înseamnă că planul de azi e retrograd și din punctul acesta de vedere.

După planul actual ar trebui să crezi că istoria noastră începe de a dreptul cu mitropolia, că biserică noastră a avut dintru început mitropolia.

Gulere și manșete mai frumos curățeste fabrica de spălat cu aburi

„UNIO“

Kluj—Kolozsvár, Ferencz József-út 102.

— — — Telefon Nr. 395. — — —

Lucrările din provincă dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.

Cea ce firește e fundamental fals. Apoi urmează titlu ca acesta: »Impărțirea istoriei bisericești«, care nu numai că e inutil și neserios, dar e chiar absurd pentru școala populară, care n'are să și spargă capul cum împart diferiții scriitorii istoria, ci are să știe cum s'a dezvoltat viața sufletească a poporului românesc în cadrele bisericii. Apoi vine titlul foarte general: »Mitropolia români«, fără a se aminti măcar ceva de epoca cea mai însemnată până la unire, aceea a reformațiunii.

După aceea se zice »unirea și urmările ei trecându-se la episcopul Moga și Șaguna. În urmă statutul organic. Dacă planul se mărginește numai la fixarea evenimentelor, s'ar fi așteptat să spună ce e important, ceea ce a adus prefaceri în dezvoltarea bisericii, și nu se spuie titlu de prios (titlu în termeni foarte largi), emițând ce e însemnat chiar și când dă numai o înșirare fragmentară.

Indată ce ar exista o bună istorie a bisericii ardelene pentru școlile primare, n'ar mai fi nici o nevoie să expună planul de învățământ, materialul istoric care trebuia să se pertracteze. S'ar indica pur și simplu cartea. Fiindcă această carte lipsește astăzi, era absolut necesar, ca planul să cuprindă această mare lacună prin înșirarea amănunțită a materiei.

Ar mai rămâne încă o chestie de discutat: n'ar fi oare mai corect dacă s'ar omite istoria bisericească universală, luându-se exclusiv în școlile primare istoria bisericii noastre. Aceasta, din mai multe considerații. Întâi pentru importanța principiului istoric și pedagogic, în înțelesul căruia elevul trebuie să treacă prin fazele de evoluție ale neamului său. Al doilea pentru că în acest caz s'ar putea introduce în cunoașterea temeinică a istoriei noastre, și n'ar pluti numai la suprafață cum se întâmplă acum.

Apoi fiindcă istoria noastră începe cu colonizarea înaintașilor noștri în Dacia, deci aproape cu începuturile erei creștine, evenimentele mai marcante ale bisericii universale s'ar putea lega, încă chiar de la început, de teoria bisericii românești, așa încât în chipul acesta s'ar putea compensa și eventuala pagubă ce ar rezulta pentru elevi din înălțurarea istoriei bisericești generale.

La toată întâmplarea că o astfel de reformă e cu mult mai importantă, decât să se poată rezolvi prin un simplu articol de ziar. Fiind vorba de schimbarea radicală a învățământului istoric, e nevoie de cuvântul bărbatilor de școală și al tuturor oamenilor cari muncesc pe acest teren. Din păreriile acestora s'ar putea apoi vedea, în ce măsură e această dispoziție necesară și folositoare. O discuție în direcția aceasta făcută pe cale ziaristică, cred că ar fi interesantă și s'ar culege multe observații juste. Numai după acestea ar putea veni autoritatea școlară să se pronunțe și să execute, în cadrele unui nou plan, o astfel de reformă.

O nouă fundamentare a învățământului istoric, e reclamată în mod imperios, pe lângă motive pedagogice, și din considerații cari ating interesele superioare ale neamului nostru. Lupta înverșunată ce o purtăm astăzi pentru apărarea drepturilor și libertății noastre naționale nu ne va duce la biruință decât atunci, când jărănimea românească va fi conștientă de aceste mari lucruri: cine este, de unde vine și unde merge. Această conștientă, o va putea culege numai din cunoașterea istoriei neamului său. Paginile de glorie și de durere ale trecutului nostru românesc cu întreaga galerie de figuri eroice și mărețe, sânt cea mai minunată hrană pentru trezirea și cultivarea sentimentelor ei naționale. În expunerea vieții noastre religioase și culturale nu va fi iertat de aici înainte să mai lipsească paginile cari povestesc rolul precumpănitor ce l-au avut în istoria noastră un Ștefan cel mare și Mihai Viteazul. (Va urma).

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 5 August n. 1910.

— **Moștenitorii români în străinătate.** Din București ni-se scrie: Principele Ferdinand și Principesa Maria cu Augustii lor copii au plecat ieri, Joi, din Sinaia spre a se duce în străinătate.

Familia princiară a plecat la orele 1 dela castelul Peleş cu automobilul până la Predeal unde i-a așteptat vagonul princiar.

După o vedere în Tegernsee, în Bavaria, apoi la Sigmaringen, alături de Familia Lor, A.A. L.L. R.R. se vor duce la Bruxelles, unde vor face o vizită M. S. Regelui Albert și vor vizita expoziția internațională.

A.A. L.L. R.R. se vor înapoia în Septembrie în țară, spre a participa la marele maneuvre și la serbările jubiliare ale universității din Iași.

— **Boicot contra foilor lui Birăuț.** Din cercurile fostei redacții a răposatului organ oficial al partidului nostru, p. imim spre publicare următorul apel:

Prin comunicatele semnate de părintele Dr. Vasile Lucaciu și de dl Dr. Aurel Vlad se constată că ziarele »Lupta« și »Poporul Român«, zmulse prin manopere de infidelitate de sub stăpânirea partidului național român, au ajuns a fi proprietatea faimosului Birăuț, care, nesocotind voința și drepturile adevăraților proprietari ai ziarelor este hotărât a le exploata de acum înainte pentru scopurile sale particulare.

Fără de acest abuz fără păreche în istoria publicității române, datoria tuturor organelor cari stau în serviciul cauzei naționale, este de a denega orice comunitate și orice legătură cu organele lui Birăuț. Credem, că de asemenea și publicul nostru își va ști datoria și nu se va lăsa a fi tras pe sfoară, ci va refuza marfa de contrabandă și nu va trimite nici un fel de publicații și nici un fel de comunicări ziarelor numite.

Fruntașii noștri sânt rugați a căuta să se execute acest boicot pe toată linia, pentru a răsplăti astfel după cuviință sfidarea îndrăzneată a antreprenorului de ziare, care a uitat și de cât sprijin l-a învrednicit partidul național și cât de îngăduitor a fost față de dânsul nu numai odată publicul românesc.

Rugăm pe confrății din România a publica și dănașii în mai multe rânduri acest apel.

— **Alegerea de protopop din Lipova.** Sântem rugați a desminși știrea ce o primisem ieri dela un cititor al nostru, că unul din aspiuranții scaunului protopopes din Lipova, profesorul Dr. Botiș, ar avea de gând se renunțe. Dl Dr. Botiș își menține candidatura.

— **Un nou aeroplan român.** Doui tineri din București, de origină italiană, și anume patronul tâmplar Batista din str. Popa Tatu și Turconi, constructor de mobile, au construit un nou aeroplan pe care l-au transportat în cătunul Burturugaru, (Vlașca), spre a face experiențe.

D. Batista, un tânăr simpatic, blond, serios și foarte inteligent, îmi comunică cumcă ideia interesantelor modificări aduse monoplanului »Ble-

riot« au avut-o în urma zborului acestuia, pe care Bucureștenii au avut ocazia să-l admire în toamna anului trecut. Modificările aduse vor avea proprietatea a stabili perfect echilibrul aparatului, care are o lungime de 8,60 m., și lățime de 9 m. Greutatea aparatului e de 250 kgr. și e pus în mișcare de un motor de 35 H. p.

Motorul și piesele principale au fost construite în Italia.

Experiențele vor începe în curînd și dacă vor avea succes, inventatorii vor da publicității descoperirea lor. Idealul lor este înființarea unei școli de pilotaj pentru România și Bulgaria.

— **O. Goga și V. Mangra.** În legătură cu tratativele pentru împăcarea romîno-maghiară se discută în cercurile romînești din Budapesta următoarea scenă caracteristică:

Poetul Octavian Goga a vizitat Marți pe metropolitul Mețianu, unde a apărut și vicarul Mangra.

Acesta a salutat pe mitropolit fără a băga de seamă pe Goga.

»Cred că Vă cunoașteți, interveni mitropolitul.

— De citva timp nu ne mai cunoaștem, răspuse Mangra.

— Pardon, replică Goga, de citva timp am început să ne cunoaștem.

— **Mulțămită** Dl Vasile de Stroescu din cunoaștea-i generositate a binevoit a dărui pe seama bisericii noastre din comuna Feneriș, ca fond pentru zidirea unei noi biserici 200 (două sute) coroane. Fapta se laudă de sine. Noi îi trimitem mulțumirile cele mai sincere ce pot isvori din inima omului sărac ajutat de alții, iar dl milei să-l întoarcă însuși și înmîit.

Feneriș, la 11 Iulie (3 August) 1910. În numele comitetului parohial. Cu stima Cornel Folțuțu, paroh gr. or. român.

— **Excursioniști din România în Ungaria.** Din Ciacova ni-se scrie: Anul acesta, în deosebire de anii trecuți, pâlcuri de studenți din România, sub conducerea directorilor și a profesorilor lor, au intrat în țara noastră prin diferite pasuri, toți cu gândul de a cunoaște patria noastră din experiență și a face studii în o țară pe care până acum numai din cărți o cunoșteau.

Ne bucurăm văzând cum frații noștri sânt interesează de așezămintele acestor țări și de noi, aici acasă. Și trebuie să o recunoaștem — după cum mai ales o recunosc ei, — că în unele privințe România e înapola țării ungurești. Nici nu e mirare. România e o țară încă tânără, mult promițătoare, care însă în urma împrejurărilor vitreje în care s'a bătut, abia de un timp nu îndepărtat a apucat calea progresului. Și progresa repede, așa de repede, că ne pune în urmărire. Singurul ram puțin mai neglijat este cel al economiei practice, naționale. Aici mai sânt încă multe de făcut avînd, în vedere că România e eminentamente un stat agricol.

Intre excursioniști români, sânt și de acela cari vin hotărâți cu gândul de a studia așezămintele economice ale statului ungar.

Cunosc cu totul douăzeci de școli economice, la cari pe lângă elevii primiți pe 2 ani, meniți a deveni buni chivernisitori în economie, buni conducători de moșii, — sânt primesc an de an în timpul verii pe termen de câte o lună și învățători din toată țara și de toate confesiunile pe spesele statului.

Una dintre aceste școli e și școala agronomică a statului din Ciacova, cînt. Timișoarei, fără îndoială una dintre cele mai de frunte, care anul acesta ocrotește și trei învățători români; Izidor Doppi; Ioan Iancu și Nicolae Suma, toți trei din Ardeal.

Aici au sosit prin pasul Orșova sub conducerea directorului Martinovici și a profesorului Procopiu — 22 de elevi ai școlii agronomice

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofoaen, la

FALKIMRE

se pot procura cu plătere în rate

►► Mare atelier mechanic de reparaturi. ►►

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoare.

Cu stimă: F a l k i m r e, K o l o z s á r, str. Deák Ferencz nr. 30.

din Strihărești — Olt — din România. La gara din Ciacova au fost întâmpinați de mai mulți fruntași și studenți din Ciacova și jur, în frunte cu mai mulți preoți și învățători.

Dintre cei prezenți în fuga condelui am însemnat: Marele proprietar Constantin Dinescu, acel brav ostaș, care când e vorba de neamul, românesc jertfește cu mâna cea mai largă; Aurel Stelea directorul «Timișanei» din Ciacova, Francisc Buzariu, contabil; Nica Dimitrescu; Nicolae Uzon, proprietar; Gh. Musteș, proprietar, Ion Gruescu, învățător etc.

Pe teritoriul școlii economice de stat din Ciacova care e de 489 jughere catastrale i-a așteptat directorul școlii *Iuhász Vilmos* și corpul profesoral.

În tot timpul cât au petrecut excursioniștii la această școală au fost tratați în cea mai mare prevenire, dându-li-se toate explicațiile cu cea mai mare bunăvoință.

Sânt deci interpretul lor când exprim mulțămite tuturor celor *bucuroși de oaspeți*.

Cel prezent.

— **Măsuri contra holerei în România.** Din Tulcea ni se scrie: Rapoartele primite în ultimul timp la direcțiunea serviciului sanitar, arată că holera face ravagii însemnate în Rusia.

Față cu această stare de lucruri îngrijitoare s'au făcut intervenții de către autoritățile în drept, pe lângă ministerul de război, ca să dea un număr suficient de soldați, care să facă paza frontierei, și să observe, ca nici un călător să nu se introducă în țară în mod fraudulos, fără a fi supus mai întâi, unui riguros examen, de către serviciul sanitar.

În acest scop, regimentul 33 Tulcea, a primit ordin telegrafic, să trimească două detașamente, la punctele Sulina și Isaccea, pentru paza frontierei.

Azi după amiază detașamentele au părăsit orașul.

— **Școală de industrie în Sibiu.** Cursurile «Școlii» pentru economia și industria de casă, susținută de «Reuniunea femeilor române din Sibiu», se încep pentru secțiunea economică (de menaj) la 1 Octombrie n. și pentru cea industrială la 1 Septembrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălatul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; b) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut.

Informațiuni se pot primi dela Comitetul «Reuniunii femeilor românilor din Sibiu».

— **Școală particulară de fete în Arad.** Aducem la cunoștința on. public că Doamna Iudita Secula n. Truța primește în școala sa particulară în Arad eleve cari au terminat clasele civile, — pentru un curs complementar la care aparține cusutul de haine și lîngerii, instrucțiunea limbilor străine și alte științe superioare.

Adresa dnei Secula până la 15 August e Arad, str. Sina 1 (la Dna Văd. Dr. Vuia).

— **Cauza dreaptă.** Un american avea un proces însemnat. Avînd trebuință să plece în călătorie, roagă pe avocatul său să-i telegrafeze rezultatul chiar îndată după ce judecătorul va rosti hotărîrea.

În adevăr primește telegrama:

«Cauza dreaptă a biruit».

Fără zăbavă răspunde, urgent:

«Numai de cit apel».

— **Un concurs pentru ace de pălării.** Ziarul francez «Gil Blas» deschide un concurs foarte interesant pentru delicatele sale cititoare. E vorba să se inventeze un ac care să păstreze echilibrul pălării fără a o altera însă sau a deranja părul ori a vulnera capul și totodată fără a primejdiul mereu ochilor celor din apropiere. Concursul expiră la 15 Octombrie, iar fericita cititoare, care va da gata invenția se va împărți de un premiu de 500 de lei.

— **Un turneu aviatic.** Un fabricant de motoare din Paris va face Dumineca următoare la

Fiume o ascenziune cu un monoplan sistem Santos Dumont. Publicul care va lua parte ca spectator la această ascenziune va fi transportat cu vapoare speciale. Cu acelaș acropian fabricantul va face un turneu aviatic prin orașele principale din Ungaria și va veni și la Arad.

— **Mulțămită publică.** Sîtm. Domn Aurel Șt. Șuluțu de Cărpeneș din Nădlac, în loc de cunună pe cosciugul iubitei d-sale soră, cândva Lucreția Corcheș n. Șuluțu, a dăruit bisericii gr.-cat. din Câmpeni suma de 20 cor. pentru care, în numele bisericii i-se aduce și pe această cale călduroasă mulțămită. Câmpeni, la 29 Iulie 1910. Petru Simu, preot. Aurel Ioanette, casar.

— **Pentru ce s'au amînat manevrele?** Mai multe ziare aduseseră drept motiv al amînării sau chiar înlăturării manevrelor boala contagioasă care se constatase la caii diferitelor corpuri de armată. Adevăratul motiv însă nu e aceasta ci mizeria încvartirărilor, din care cauză alimentația soldaților era imposibilă. O știre semi-oficială anunță că cauza amînării manevrelor e boala contagioasă care s'a declarat formal la animalele din Galița și comanda militară vrînd să cruțe pagubele enorme cari le-ar fi avut armata și privații, a preferit să amîne manevrele.

— **Frustrări cu telegrafia fără sîrmă.** Din Newyork se anunță că doi membrii în direcțiunea societății de telegrafie fără sîrmă au fost arestați. Cei doi erau deja de vreme lungă bănuți că cu ajutorul telegrafiei fără sîrmă ar face înșelăciunii la bursă.

— **Martiri ai aviațiunii.** Progresul omeniei ca și orice progres științific își cere jertfele sale. Azi omul a ajuns stăpîn asupra aerului, și-a văzut visul din începutul începuturilor împlinit, dar prin neputința și neajunsurile lui să vede zilnic tot mai mult constrîns la noi svîrcoliri și la nouă trudă, până va ajunge stăpîn nețărmurit al lumii.

Zilnic sosesc știri despre nenorocirile aviatorilor, abea ieri am înregistrat moartea beigianului Kinet și azi primim știrea unei noi catastrofe. E vorba despre americanul Walden care a făcut ieri pe New-Island o ascenziune cu un monoplan sistem propriu. Când a ajuns înălțimea de o sută metri aparatul s'a prăvălit pe o coastă și a început să cadă cu înălțimea amețitoare. Aparatul a apucat pe Walden supt el și nenorocitul aviator a fost scos mort de supt dărîmăturile aparatului său.

— **Omul în goliciunea lui sufetească.** În zilele ccestea de călduri insuportabile și strășnică secetă literară în cercurile scriitorilor din Paris se rade mult pe socoteala unei întâmplări de toate zilele: Cunoscutul poet Verhaeren și pictorul Ryseberghe, bun prieten al său, fac amîndoi o călătorie de plăcere. Biletele de tren, cari erau uniforme le-a cumpărat poetul pentru amîndoi și după ce s'a socotit cu pictorul le-a pus pe amîndouă în buzunar și au sărit veseli în tren. În momentul acesta poetului i-a sărit din buzunar un bilet și n'a observat lipsa lui până n'a venit conductorul să-l ceară.

— Imi pare foarte rău pretine esclamă cu un accent liric — că am pierdut tocmai biletul tău.

Pictorulului i-a plăcut grozav acest desinteres al poetului și nu s'a supărat de pierderea biletului ci a cumpărat altul și s'au urmat veseli călătoria. Probabil s'a mîngăiat că printr'o deschizătură de o clipă a putut cunoaște adîncimile sufletului unui om. Căci uu trebuie să te superi pe cineva care cu toată sinceritatea îți desvăluie cele mai caracteristice trăsături ale omului.

— **Știri medicale.** Dr. Werner Ignác, medic specialist pentru boale de nas, gât și urechi și a început practica medicală în Timișoara-Centru, str. Prinț Eugen Nr. 6 etajul prim.

x **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Cisnădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu și, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea s'a execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebită atențiune asupra reverențelor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

? : Dentist român în Arad. :
VIRGIL MUNTEAN ?
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Cronica socială și artistică.

Petrecere de vară în Boz. Tinerimea română din Boz și jur invită la petrecerea de vară ce va avea lac Duminecă, 7 August n., în localul școlii române din Boz. Începutul la orele 7 și jumătate seara.

ECONOMIE.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 5 August 1910.

Prețul cerealelor după 100 kigr. a fost următorul:

Oriz nou	
De Tisa — — — — —	21 K. 50
Din comitatul Albei — —	20 » 70
De Pesta — — — — —	20 » 50
Bănăținesc — — — — —	20 » 40
De Bacica — — — — —	20 » 70
Secară de calitate I. — —	14 » —
Orzul de nutreț, calitate I.	12 » 75
Ovăș de calitate I. — — —	14 » 95
Ocuruz — — — — —	11 » —

Posta Administrației.

Ioan Strota. Telechirecie. Am primit 6 cor. abonament până la 1 Septembrie a. c.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
«Tribuna» institut tipografic, Nichin și cono.

APA MINERALA SZTOJKAI LUCU ACID SALIN SZTOJKAI GOȘ

apă minerală de Potaș contra răgușeli, tusei și guturailui Remediū special pentru boli de zahăr

Kardos Miklós, reprezentant și vînzător en gros pentru — ARAD. — Telefon: 647

Se găsete la firma Daniel Lajos » 98

Dür Kocsárd » 130

Éles Armin » 44

Färber Lajos și fratele . . . » 311

Nagy Farkas » 26

Fejér Gyula » 75

Hoffmann Ottó » 598

Criensfeld Ignätz și alți. De asemenea în orice cafenea și cărciumă mai bună.

Credit pe ipotecă, pe cambiu

și pentru ofițanți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

ANUNȚ.

Comuna bisericească din Domasnia (cot. Severin, cercul pretorial Teregova) arindă prin licitațiune, pe 5 ani con- casa de nou zidită cu etaj, mătoare din 10 odăi și o sală mare având dreptul de crișmărit, unui expert, unde poate deschide și boltă. Se să se trimită Oficiului parohial până la 15 August 1910 st. v., se va ținea și licitațiunea unde se și condițiunile.

Comuna Domasnia, are târg de vite și căutate în fiecare săptămână și nu- 3000 locuitori în apropierea Băilor și Mehadia.

Sele oficiului parohial :

Simeon Răsvan,
preot și președ. comit. paroch.

MIGYERI IMRE

reparator de haine, curățitor chi- mic broderie, și institut pentru rufelor cu abur, în ALEA-IULIA · Gyulafehérvár.

Batzeny-u. (lingă biserica călug).

Preste curățiri lucioase și fine, cu- rări de trusouri, albituri de desupt,

de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din bransa aceasta cu prețuri moderate. Curățire și clopsi-

chimică de tot-felul de haine

pentru bărbați și femei, pardesii fără

de desface, apoi materii de mobile,

perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

ANUNȚ.

se află de vânzare
vin de masă

de o calitate foarte bună, hecto 36 Cor. Vinul se vinde în vasul

(u. p. Világos).

Iuliu Groșorean.

Cea mai ieftină sursă
de cumpărat.

HER LAJOS

reparator și gluvaeriu în
MARKT, Markt-platz Nr. 8.

reparator de
de clasornice de aur și argint

reparator de clasornice de metal și nickel

reparator de argint de China.

reparator și zwickeri de Rathenov.

reparator optice de aur și argint.
reparator solide și ieftine. Serviciu conștințios.

„HATIEGANA“

Institut de credit și economii, societate pe acții în HAȚEG.

Publicațiune.

Adunarea noastră generală, ținută în 17 Martie st. n., a luat cu privire la urcarea capitalului social, următorul concluz :

Capitalul social se va urca dela coroane 200.000— până la suma de coroane 500.000—, prin emisiunea de 3000 acții nouă à 100 cor. nominal, cu prețul de 110 cor. pentru vechii acționari și de 130 cor. pentru neacționari.

În urma aceasta după-ce vechii acționari, — pe baza dreptului de prioritate, — au optat și subscris acțiile rezervate lor, restul acțiilor neoptate să oferă prin aceasta spre vânzare publică cu prețul de cor. 130—

Din prețul de 130 cor. al acestor acții, cor. 100 se vor adauge la capitalul social, iar restul de cor. 30 la fondul de rezervă.

Pentru plățirea prețului de 130 cor. de bucată să stabilesc următoarele termine de plată:

Prima rată de cor. 26—	la 1 Novembre 1910
a doua » » » 26—	la 1 Februar 1911
a treia » » » 26—	la 1 Maiu 1911
a patra » » » 26—	la 1 Iulie 1911
a cincia » » » 26—	la 1 Octombrie 1911.

Se pot plăti și mai multe rate de odată, ori chiar și întreg prețul acțiilor subscrise.

Cei-ce voiesc a subscrie, respective a cumpăra din acțiile neoptate, au să insinue această dorință a lor Direcțiunii institutului, de unde vor primi declarațiunile pentru subscriere.

Terminul ultim pentru insinuarea subscrierilor, respective cumpărărilor, să fixeze pe ziua de 1 Novembre st. n. 1910, cu aceea observare însă, că insinuările se vor lua în considerare în ordinea intrării lor la Direcțiune.

Acțiile nouă se vor libera după plățirea întregului preț de emisiune. Până atunci se vor libera certificate interinale, în cari se vor cuita ratele solvite.

Acțiile nouă nu vor participa la dividendă anului 1910 și 1911, ci după sumele plătite în contul lor, institutul plătește 6% interese, socotite dela ziua solvirii până la finea anului 1911.

Din contră pentru ratele de acții cari nu se vor solvi la termin, se vor plăti Institutului interese de întârziere de 6% putindu-se aplica față de restanțieri și dispozițiile §. 11 din statute.¹⁾

Cu începere dela 1 Ianuarie 1912 acțiile nouă vor intra în drepturile și se vor bucura de toate favorurile acțiilor vechi.

Hațeg, la 15 Iulie 1910.

Direcțiunea.

¹⁾ §. 11 din statute: Acționarii, cari n'au numărat la termin vre-o rată, îi provoacă Direcțiunea, pe lângă indicarea numărului acțiilor în ziarul de publicație al institutului, ca în 30 de zile să plătească, și dacă după acest termin nu, și nici la 15 zile după o nouă provocare în scris, pe lângă recepis postal, nu s'ar solvi rata restantă, în cazul acesta ratele solvite deja, cad în favorul fondului de rezervă.

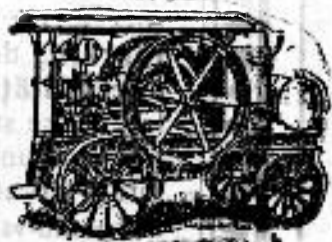
Agronomii își pot face cumpărăturile în condițiunile cele mai avantajoase la magazinul economic și de unelte al lui

Kálló Jstván és Társa

Telefon No. 850.

Oradea-mare—Nagyvárad

Teleki-u. No. 9.

Are în depozit, pe lângă avantajoase condiții de plată, tot-felul de mașini industriale și agricole, aparate, unelte, oleiuri, saci, mușamale funii motoare, automobile, stropitori etc. Cereți prospecte. — Expediție gratuită. — Corespondență în limba română. —

STAMM EDE succesor RESCH FERENCZ,

ateller de maşini de cusut şi biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Are magazin de maşini de cusut PFAFF de toată mărimea şi cu preţurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Preţurile se pot solvi şi în rate.

Gramofoane şi Patefoane veritabile, precum şi de cele fără diaphazon. Telefon nr. 459. — Preţ-curent gratuit. —

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală, dar administraţiei ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea preţurilor curente sau la ori ce cerere sau cumpărare să se provace că adresa firmei să se citi-o în Tribuna.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregăteşte şi expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente
H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Prim lucrător mijlocesc. —
Recomand şi maşini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de preţuri trimit gratis şi franco.
Premiat la 6 expoziţii.

BANCA NAŢIONALĂ A ROMANIEI.

SITUAŢIUNE SUMARA

1909		1910.	
4 Iulie.		3 Iulie.	
ACTIV			
118145418	86934526	Reserva metalică Aur	88282596
1178362	31210892	" Trate Aur	36988709
52749387		Argint şi diverse monete	
		Portofoliu Român şi Străin	
		*) Impr. pe ef. publice	10701300
		" " " " in cont cor.	16039904
11999924		Efectele Capital. Social	
15093086		Efectele fondului de rezervă	
3151121		" " " " amortizarea imob. şi material	
5975515		Imobili	
704968		Mobilier şi Maşini de Imprimerie	
18865		Cheltueli de Administraţiune	
109630790		Deposite libere	
		" " & provisoriu	
56002139		Conturi de valori	
28277087		Conturi diverse, Sold.	
433425947			
		PASIV	
12000000		Capital	
26727618		Fond de rezervă	
3992572		Fondul amortizării imobilelor şi material	
249760980		Bilete de Bancă în circulaţiune	
2237648		Profituri şi perderi	
43552		Dobânzi şi beneficii diverse	
109630790		Deposite de retras	
		" " & provisoriu	
29032787		Conturi diverse, sold	
433425947			

Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%.

In atenţia onoratului public!

Am onoarea a aduce la cunoştinţa onoratului public, că cu 1 Aprilie 1910 am deschis un magazin de ciclote şi maşini de cusut şi un atelier de reparatur, în Str. Forray 20 (casa Guttm).

Aducând aceasta la cunoştinţa onor. public remarc că în urma cunoştinţelor mele sunt în plăcută situaţie ca orice lucrări din ramul acesta să le execut spre deplina mulţumire şi pe lângă preţurile cele mai convenabile. Schimburi şi reparatur se efectuează ieftin şi conştiinţios. Recomandându-mă atenţiei şi bunăvoinţei publicului, asigur că niziinţa de frunte îmi va fi să-mi servesc clientela culant, făcându-mă ast-fel vrednic de încrederea ei.

KAPPNER MOR,

electrotehnic

Arad, Str. Forray (Casa Guttmann).
Se instalează sonerii şi telefoane pe lângă garanţie.

Anunţăm on. clientela că avem încă **2 maşini de treierat** cu putere de 8 cai şi **2 maşini cu putere de 4 cai,**

pentru încălzit cu pae, lemne, sau cărbuni, pe cari le putem imediat pune la dispoziţia celor cari au lipsă de ele.

Garanţie.

Condiţiuni avansate de plată.

Fraţii Burza,

Arad, Boros Béni-tér. 1.

Atelierul de fotografiat a lui

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvar, Piaţa Mátyás király-tér Nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

* * *

Aici se fac şi se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialităţi pe pânze ori mătase cari prin splndoare nu se strică. La firmă fiţi cu băgare de seamă n'o confundaţi, Cluj—Kolozsvar, piaţa Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna“ veţi avea favor în preţuri.

Dacă voiți să cumpărați mezeluri și șuncă
— din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați :

la fabrica de măcelărie și cârnărie cu putere
electrică (fond. în a. 1879) a lui

LÁSZLÓCZKY TESTVÉREK

CLUJ—KOLOZSVÁR, Mátyás király-tér 23. (Iparospalota)

unde se pot căpăta zilnic următoarele mezeluri :

Pariser — — —	Cârnaț-șuncă — —	Galantin de mai — —
Crinolin — — —	Rollui-șuncă — —	Masaic — — —
Extra — — —	Rusesc — — —	Picior umplut — —
Caș de carne — —	Rollut rusesc — —	Mortadella — — —
Caș cu măieș — —	Paranen — — —	Gottha — — —
Cârnați p. vânători —	Măieș rece — — —	Mensel — — —
Cârnați cu sl. p. vânăt	Caș rece de măieș —	Caș de limbă — — —
Salamă de vară — —	Pastete de mai — —	Sângerete cu slăină —
Pastete de sânge — —	Rollui de pept — —	Limbă umplută — — —
Caș de porc I — — —	cu felurite umflături ș.a.	Rollui de carne — — —
Caș de porc II — — —	cu sânge, mai, limbă.	Galantiu de vițel — —
Cași de urechi — — —	Tortă de carne — —	Pastete de ciuperci — —
Cariboaș negru — — —	Crașovean — — —	Pastete de mai de găscă

Comandele, atât cele din pro-
vință cât și cele din loc, se
execută prompt și în calitate
neexcepționabilă,

Recomandăm preparare pro-
pria, precum și șunce de Cașovia
și Praga, carne fină, slănină
albă, afumată, ardeată, fiartă și
pentru unsoare și unsoare proas-
petă de porc.

Cârnuri proaspete, ș. a.
carne de vită, de vițel mare și
sugător zilnic carne de porc
și de miel dimineața dela orele
6—1 și d. a. dela, 3—8^{1/2}.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea
pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

sculptor și mă-
iestru pietrar.

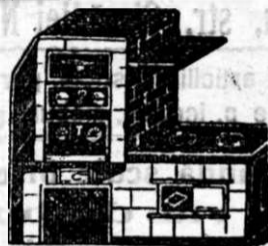
Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate
proprii din : marmoră, labrador, granit,
stenit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca
scări, coridoare, cerdacuri, grillage,
căminuri, porți, ferării pentru portale
și clădiri, deasemenea repararea și
prefacerea caselor verthelmiane etc.

aranjament pentru - rle de metal aranja-
măcelării și căsăpli, mente pentru biserici
basreliefuri, strungă- in execuție splendidă.

Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru

pălării speciale de dame,

déschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7—9,

al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsec în bogat asortiment cele mai noi modele
de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e
liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc toffelul de reparaturi și transformări;
pălării de dollu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot-felul de reticole, genți
pentru dame, moderne și prima calitate.

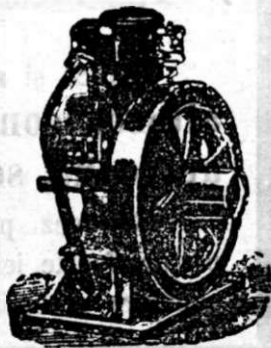
— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea mo-
toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-
puri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor.
Mașini de fabricat ghiță. Montări specialiste de
mori cu prețuri moderate, precum și reparări de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articli tehnici. Filtre magnetice. Unsoar. Material
de condensățiune. Arzătoare cu acetilen. Material
pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

**PRIMA FABRICĂ LUGOJANĂ
DE CEMENT ȘI BETONIZARE
INTREPRINDERE PENTRU EDIFICĂRI**

Knott József

Fabrica:

în drumul Buziașului
în fața casei de vamă.

Cancelaria de zidire:

Telefon Nr. 119.

In fabrica mea sunt aplicați numai indivizii cei
mai buni de lucru din capitală și mă rog, că
precum până aci, așa și de aci înainte să fiu
cercetat cu toată încrederea. Primesc toate
lucrurile aparținătoare acestei branșe și susțin
o magazină bogată de cement pentru țevii,
sârme, trepte de peatră, vâlăe, petrii
la hotare, sămănătoare, fundamente la
cuptoare, cruci la morminte. — Primesc mai
departe edificare și betonizare de poduri
mai mari și mai mici, conduceri de apă,
vaduri, padimentare de terase, provederea
pe din jos a pereților cu table de mozaic,
precum și cu table de cement în diferite
culori.

Vinderea în mare și mic a cementului
de Portland și Roman.

Pentru pregătirea și calitatea celor aici înșirate primesc
și oferz garanție.

La dorință servesc bucuros cu planuri și preliminar de spese.

B. Bak Sándor

lăcătar și zidar specialist
Kolozsvár, Malom-u. nr. 16.

Recomandă vâртеje pentru ferestri sistem Szultzberger, sunt cele mai bune — reprezentanță pentru părțile ardelene.

In nou zidita fabrică se execută:
tot-felul de lucrări de lăcătar, fiere pentru zidiri, compoziții de fier, gratii și lucrări de fier, etc. gratii și lucrări specialiste de faur. — Telefon nr. 508.

JOSEF JIKELI, Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 47. — Telefon Nr. 190.

neguțatorie p. articlii de sticlă, porcelan și metal; farfurii și blide înflorate, rame p. icoane, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

Recomandă scule bisericești:

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar și Candelabre. Ieftin de tot: Candelabru aurit, pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43. — La dorință servește cu catalog gratis și franco.

Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!

Încetează în decurs de o oră dacă folosești

„SUDORAN”
— a lui MOLNÁR.

Copile epistolelor de recunoștință sunt în posesia
cate de notarul public

Stim. dle farmacist! Medicamentul „SUDORAN” comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și foarte folosit. Primiți mulțămitele mele. Cu stimă Molnár János, farmacie la „Duhul” Szombathely.

Nu pot înțelăsa ca să nu vă fi cunoscut, că medicamentul d-tale „SUDORAN” este cel mai bun pentru asudarea picioarelor și subțioarelor are efect prințator și e nevătămător și cu conștiința îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. înr.

St. Die! Din „SUDORAN”, leac contra asudării picioarelor, mânelor și subsuori am procurat pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultat au lăudat foarte. Cu stimă A. S. învățator, O.

St. Die apothecar Molnár! Răspunzând la cererea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru medicamentul „SUDORAN” d-tale. Pentru că și eu am suferit foarte mult de asudarea picioarelor și după ce am făcut massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi trimiți încă meș 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am eu stimă O. K. ospătar S.

St. Die apothecar! Am primit „SUDORAN” comandat, contra asudării de picioare, mândru și mulțumit. Credemă, că cine-l folosește după prescripșă, îl află de neprețuit. Cu stimă F. E. căp.

Așa zisul „SUDORANUL” contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai mare conștiință îl pot recomanda nu numai celor din țară ci și străinătății, întrucât „SUDORANUL” trece mult toate fabricatele străine, de cari am folosit până acum. Îți datorez mulțumită, că m-ai scăpat de boala neplăcută, Salut R. A. învățator

Se poate comanda la pregătitorul:

Molnár János, apothecar în Szombathely

Prețul unu flacon 1 cor. 30

dacă se trimite suma înainte, porto-franco

Nu mai „SUDORAN” prov. cu marcă să se găsească

RICHTER și ZEPENEU

BISERICA-ALBĂ
— Szászka-ut 112. —

pietrari

— VÂRȘET —
Ferencz József-tér 23.

Recomandăm on. public din Vârșet și jur împrejur cele mai moderne

**MONUMENTE
MORMÂNTALE**

de granit negru suedian, sienit, labrador,

marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatrăria proprie tot felul de lucrări de branșa piatrăriei. Depozit de pietri de hotare.

HOTEL SCHMIDT

HOTELIER GÜNDISCH M.

in
— SIBIU — NAGYSZEBEN, BAHNGASSE. —

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public voiajor că am luat în Sibiu, hotelul și restaurantul binecunoscut Schmidt, la o sută pași depărtare de gară. Mă voi nizu să pot găștiga încrederea și deplina mulțămire a on. public voiajor. Camere curate, mâncări gustoase, beuturi bune și curate, mese de biliard, ofer un cămin plăcut. Iluminație electrică. Recomandându-mă în atenția onoratului public semnez

Cu distincșă
stimă: **Gündisch M.** proprietarul hotelului Schmidt.

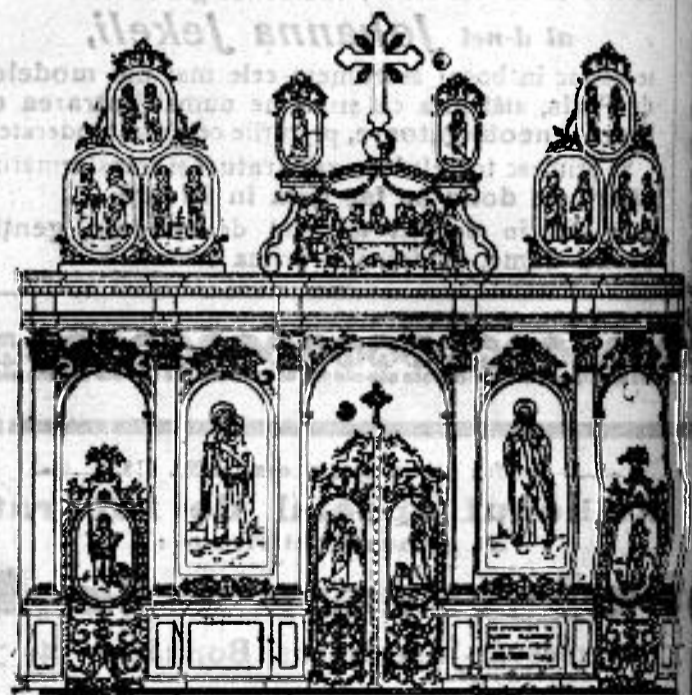
Fondată la 1870.

Fondată la 1870.

— Edificător de altare și iconostase bisericești. —

Komáromi László

Rákospalota (I. Budapesta) Str. Főut 40.

Edifică și aranjază pe deplin:

altare, iconostase, icoane, statuie, strane, amvoane, scaune (bănci) bisericești,

Renovez pe deplin, ori în parte bisericile pe prețuri foarte ieftine. Poștim pe ori-cine să binevoiască compara preliminarile mele cu ori-care din străinătate.